

Upravništvo: Ljubljana, Pucnijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Insertat oddetek: Ljubljana, Pucnijska ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica: Novo mesto, Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglaševanje v tujini
in tujemstvu: UPI S. A., MILANO

Racuni: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije: Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 25 litr.

Uredništvo:
Ljubljana — Pucnijska ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopis se ne vračajo

Fortsetzung der starken Feindangriffe in der Normandie

Gegenangriffe fingen den Feind auf — Grosse feindliche Panzerverluste — Durch besondere Kampfmittel der Kriegsmarine 25.500 BET vernichtet — Neue Feindangriffe in Italien zusammengebrochen — Heftige Kämpfe bei Sanok und Mielec im Osten — Bei Baranow und w estlich des oberen Narew Sowjetangriffe abge wiesen

Aus dem Führerhauptquartier, 10. August. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Südlich Caen setzte der Feind seine starken Angriffe fort und erweiterte seinen Einbruchraum nach Süden und Südosten. Unsere Gegenangriffe fingen jedoch die feindlichen Kampfgruppen auf und brachten sie zum Stehen. Vom 7. bis 9. August verlor der Gegner südlich Caen und westlich der Orne 278 Panzer.

Auch an der übrigen Front setzte der Feind seine starken Angriffe an den bisherigen Schwerpunkt fort. Es gelang ihm jedoch nur südlich Le Plessis und südlich Vire Boden zu gewinnen. Die schweren Kämpfe dauern an.

In der Bretagne wurden von Panzern unterstützte Angriffe der Nordamerikaner in den Kampfzonen von St. Nazaire, Lorient und Brest, unter Abschied zahlreicher Panzer abgewiesen. Die tapferen Verteidiger von St. Malo stehen in schwerem Kampf mit dem von allen Seiten angreifenden Feind.

Im französischen Raum wurden 128 Terroristen im Kampf niedergeschlagen.

Im Seegebiet westlich Brest wurde ein feindlicher Grosszerstörer durch Bombentreffer schwer beschädigt.

Durch besondere Kampfmittel der Kriegsmarine verlor der Feind in der Seine. Bucht wiederum 6 vollbeladene Nachschubschiffe mit 25.500 BET sowie einen Zerstörer und ein Sicherungsfahrzeug.

Südlich der Insel Jersey versenkten Sicherungsfahrzeuge eines deutschen Geleits zwei amerikanische Schnellboote, davon eines nach Ramstoss im Nahkampf.

Schweres Störungsfeuer liegt auf London.

In Italien nahm der Feind seine Angriffe in der Adriatischen Küste mit starken Kräften wieder auf. Sie brachen verlustreich zusammen.

Im Osten sind bei Sanok und Mielec heftige Kämpfe mit eingebrochenen feindlichen Kräften im Gange.

Nordwestlich Baranow wurden wiederholte feindliche Angriffe zerschlagen und die Sowjets im Gegenangriff zurückgeworfen. Bei den schweren Kämpfen wurden hier in der Zeit vom 6. bis 9. August 108 feindliche Panzer abgeschossen.

Südöstlich Warka gewinnt der Gegenangriff unserer Panzerverbände gegen zählende feindlichen Widerstand weiter Boden.

Westlich des oberen Narew wurden wiederholte Angriffe der Bolschewisten abgewiesen oder aufgefangen. Bei Wilkowschen sind Gegenangriffe unserer Truppen im Gange. Nördlich der Memel scheiterten im Raum von Raseinen erneute Durchbruchversuche der Sowjets unter hohen blutigen Verlusten. 52 feindliche Panzer wurden abgeschossen.

In Lettland blieben zahlreiche Vorstösse des Feindes zwischen Mitau und dem Pleskaner See erfolglos.

Schlachtfliegerverbände griffen vor allem im grossen Weichselbogen und im Raum westlich Kauen sowjetische Bereitstellungen und Panzeransammlungen mit guter Wirkung an.

In der Nacht waren feindliche Truppenansammlungen nordwestlich Baranow und südöstlich Warka das Angriffsziel unserer Kampf- und Nachtschlachtflieger.

Der Feind verlor gestern 41 Flugzeuge. Feindliche Bomber warfen bei Tag Bomben im Raum von Budapest.

In der Nacht griff ein schwächerer feindlicher Bomberverband das Gebiet von Ploesti an, wobei er 14 Flugzeuge verlor.

In West- und Südwestdeutschland wurden vor allem Saarbrücken, Karlsruhe, Pirmasens und Luxemburg angegriffen und durch Luftverteidigungskräfte 53 feindliche Flugzeuge, darunter 31 viemotorige Bomber, vernichtet.

Vojaški položaj v Evropi

Berlin, 10. avg. Vojaški dopisnik agencije DNB Martin Hallensleben pravi, da sta za sedanjí evropski vojaški položaj značilna naraščajoča nemška aktivnost na vzhodu in ojačeni nemški protitukrepi na zapadu. Hallensleben piše:

Ako pravilnost naziranja se ni bila potrjena s tem, da je hotelo zavezniško vojaško vodstvo s stinitvijo vseh sil še pred koncem letošnje zime odločiti evropski boj sebi v prid, potem so podali zavezniški ukrepi v zadnjih dneh za to popoln dokaz. Boljševiki, pa tudi Američani in Britanci so vrgli v boj glavni del svoje vojaške sile, da bi čim prej postali gospodarji položaja, ki grozi, da jih bo s pretekomo časa premagal. Ne le ogromne izgube, ki so jih utrpeli boljševiki in zapadni zavezniški sprčo žilave borbe nemške obrambe in ki jih še doletavajo, temveč tudi druge stvari, med njimi zlasti dejstvo, da so Nemci na tehničnem področju s totalno mobilizacijo svojih sil krenili v novo smer, ki bo kaj kmalu povsem spremenila dosedanje številčno razmerje, pričajo, da se položaj že močno izpreminja.

Prvi znaki so se tako rekoč preko noči pojavili na vzhodnoevropskem bojišču. Proti boljševikom nastopajo vedno nove divizije. Vse, kar prihaja sedaj v boj na vzhodu in pred vrati v srednjo in južno Evropo, izhaja iz rezerv, ki so se že leto dni in več sistematično nabirale. Nemško vojsko ima velike zasluge, da se ni pustilo prisiliti k popolni spremembi svojih temeljnih dispozicij v trenutku, ki bi ga bil kmalu lahko v to zapeljal.

Položaj na vzhodu bi popolnoma napačno razumeli, ako bi smatrali, da se bore Nemci le še zaradi odpora, le zato, da bi odvrnili akutno nevarnost, ki grozi njim

in ozemlju njihovih zaveznikov. Njihovi načrti — to posebno jasno kažejo boji v zadnjih dneh — so izdelani za končni uspeh vse vojne. Glede tega cilja se ni prav nič izpremenilo. Le sredstva so medtem postala drugačna, odkar je postalo jasno, da so boljševiki stavili vse na to, da bi s ponovno združitvijo vseh svojih sil ter s pomočjo drugega bojišča v sedanjí velenofenzivi dokončno pobili nemškega nasprotnika, da bi si preko njega prisvojili vojaško oblast v Evropi. Nemci pa hočejo s svojimi protitukrepi doseči, da se ta velika boljševiška ofenzivna sila dokončno obrabi, medtem pa hočejo zgraditi trdno, skrajšano novo bojno črto, da bi z nje ob danem trenutku ponovno prešli v napad. S tega stališča pa je ojačeno nemško delovanje pomembno predvsem z ozirom na novo veliko zbiranje nemških sil na področju generalne gubernije.

Nič manj jasna pa ni strateška osnovna misel nemškega vodstva glede na poslednje dogodke na francoskem bojišču. Tudi tam prevladuje predvsem pravilo, da se pridobi čas. In četudi izgleda prehod iz borbe na ustaljenem bojišču v premično vojno še tako važen, vendar ni odločilen predvsem sprčo tega, ker se je to do ponedeljka zvečer v glavnem zgodilo le v skrajnem levem krilu nemškega bojišča. S takim razvojem pa so morali na nemški strani računati, odkar so se na polotoku Cotentinu zbrale izredno močne ameriške sile. Nevarna igra pa je ravnanje ameriškega vrhovnega poveljnika, ki hoče s svojim razširjenjem napadov na Brest, Lorient, St. Nazaire in Nantes ter Laval in Alençon doseči Pariz. Odpor nemških garnizij je v zvezi z nemškimi protitukrepi ofenzivnega značaja.

Množestveni beg iz Londona

Zeneva, 9. avg. Vsi londonski dnevniki poročajo dolgo in široko o obsežni evakuaciji Londona in o navalu na londonske postaje. »Daily Sketch« javlja, da zapusti London povprečno 14.000 ljudi na uro. Železnice imajo izredno veliko dela. »Daily Mail« piše, da je nadaljnji milijon ljudi zapustil London in južno Anglijo. Prvotno določeno število ljudi, ki naj bi jih sprejeli posamezni varni kraji, je bilo podvojeno. Leta 1940/41 še daleč niso evakuirali Londona v takem obsegu kakor sedaj. Seznam ljudi, ki se javljajo za prevoz na državni račun, postajajo vedno daljši. Po uradni presoji evakuacija Londona in južne Anglije še daleč ni dosegla svojega vrhca.

»Daily Mail« javlja, da so morali uporabiti vojaško policijo ter da vlada celo v teoretično še zaprtem obalnem pasu prenatrpanost. Prebivalstvo se boji, da bo na-

Angleži spoznavajo in priznavajo

Zeneva, 10. avg. Angleški strokovni časopis za letalstvo »Flight« obdružuje nemški iznajdateljski duh ter poudarja, da je potreben že zelo velik tehnični napredek, da se sestavi orožje, kakršno je »V 1«. Istočasno priznava angleški strokovni časopis, da se Angležem doslej ni posrečilo, da bi si napravili pravilno predstavlo o posameznosti tega novega nemškega izuma. »V 1« se odlikuje po izredni brzini. Brez omembe vrednih prekinitev padajo nemške letelce bombe v južno Anglijo in predvsem na London, medtem ko so se morali Londončani navaditi na skoro neprestani letalski alarm. Lovsko letalo pa, ki se upa napasti »vražje orožje«, se izpostavlja veliki nevarnosti.

Zeneva, 10. avg. »V 1« je iz jekla ter ga je zaradi tega težko napasti, poudarja angleški strokovni časopis »Engineering«. Kljub temu, da so Angloameričani že v avgustu leta 1943 ukrenili vse mogoče, se jim ni posrečilo, da bi vsaj zadržali, če že ne preprečili izdelovanja in uporabo letelčnih bomb. To spoznavajo Angleži sedaj dan za dnem, ker kljub vsem njihovim bombniškim napadom na doždevne baze in izdelovalnice letelčnih bomb stalno pada »V 1« na London in južnovzhodno Anglijo.

Zaključno ugotavlja časopis »Engineering«, da je novo nemško orožje »tipičen produkt nemškega iznajdateljskega duha«.

Dr. Tiso Slovacom

Bratislava, 10. avg. Državni predsednik dr. Tiso je govoril članom katoliškega kroga svoje župnije Banovce o splošnem vojnem položaju in je izjavil pri tej priliki med ostalim: »Ker se bliža sovražnik našim mejam, je naša dolžnost, da branimo svoje meje. Bila bi za nas nesreča, če bi morali tuji braniti naše meje. Na slovaških mejah stoji slovaška straža, ki bo znala braniti našo deželo. Ne pustimo se odvrti od svoje poti, niti s tem, da stoji boljševiki na mejah naše dežele, niti s tem, da nam obljubljajo vešala.«

»Times« o razmerju med Turčijo in Nemčijo

Zeneva, 9. avg. Dopisnik »Timesa« v Ankari javlja:

Po prelomu odnosov med Turčijo in Nemčijo zanima Turke predvsem razmerje med Turčijo in Sovjetsko zvezo. Uradne izjave so zapustile v turški javnosti vtis, da so bila pogajanja, ki so dovela do preloma odnosov z Nemčijo, omejena le na Anglijo in Ameriko, medtem ko se jih Sovjetska zveza ni udeležila, kar je povzročilo v Turčiji neugoden vtis.

Kaže se, da je bil glavni vzrok za boljševiško pasivno zadržanje ta, da so bili vodilni moskovski krogi mnenja, da je prelom odnosov z Nemčijo le polovičen ukrep, ki ne zadovoljuje popolnoma boljševikov, ker želijo popolno udeležbo Turčije v vojni.

V poslednjih letih je bilo več činiteljev, ki so preprečevali ponovno vzpostavitev prejšnjih zaupnih razmer med Turčijo in Sovjetsko zvezo. Boljševiki se pritožujejo, da so imeli Turki o priliki nemškega pridiranja proti Stalingradu pripravljene na kavkaški meji čete, ter sumijo, da bi se Turčija v primeru nemškega uspeha postavila na stran Nemčije, da bi si tako morda pridobila del sovjetskega plena. Boljševiki se pritožujejo tudi nad panturansko agitacijo v Turčiji.

Turki z ogorčenjem zavzračajo te obtožbe in izjavljajo, da so bile turške čete vzdolž kavkaške meje postavljene le za varstvo turške nevtiralnosti, medtem ko Turki nikdar niso podpirali panturanskega gibanja in ga je kmalu, ko je zavzelo politični značaj, turška vlada močno ovirala. Tudi moskovski dopisnik »Timesa« potrjuje navedbe ankarskega dopisnika. Ta moskovski dopisnik opozarja na komentar uradne agencije TASS, ki označuje turško zadržanje kot zakasnjeno.

Beograd, 9. avg. Na podlagi komentarjev angleških listov in sovjetske agencije TASS dokazuje list »Obnova«, da je Turčija pod pritiskom predniti diplomatske odnose z Nemčijo in da si je s tem samo poslabšala svoj diplomatski in politični položaj. »Zopet se je pokazalo, da trpi škoda oni, ki samega sebe ne varuje zadostno in ne stori vsega, da bi ohranil svoj samostojen položaj. Turčija je stopila na pot žrtvovanja in uničenja. Ne more se reči, da bo na tej poti dobro vozila.«

Čemu se Američani bore v Normandiji

Zeneva, 10. avg. Po izjavah angloameriških vojnih dopisnikov si mnogi ameriški vojniki v Normandiji belijo glave za vojni cilji Zedinjenih držav ter izjavljajo, da ne vedo, za kakšen ameriški življenjski smoter se morajo boriti na normandijskih tleh. Vojne cilje Zedinjenih držav pa bi lahko prav dobro spoznali iz seznama davkoplačevalcev, ki ga je sedaj objavilo finančno ministrstvo. Na čelu jim je, kakor poroča newyorskí zastopnik londonskega »News Chronicle« G. Grace, parazit družbe Bethlehem Steel. Svoje dohodeke je označil z 270 milijoni letno. Iz tega vidimo, da so ti dobički in pa dobički, plače in dividende ostalih ameriških vojnih dobičkarjev in obojevalnih delničarjev, ki so večinoma židovskega rodu, pravi in resnični ameriški vojni cilji.

Ameriška letala bombardirala kanadske postojanke

Stockholm, 10. avg. Kanadski glavni stan objavlja, kakor poroča »United Press«, da so ameriški bombniki 8. letalskega zbora v torek zaradi napačne orientacije bombardirali kanadski odsek bojišča v Normandiji. »Nekaj« kanadskih vojakov je bilo ubitih, drugi so bili ranjeni, med njimi neki višji štabni častnik.

Vesti o napadih angloameriških bombnikov na lastne postojanke so se v zadnjem času množile in predstavljajo značilen doprinos k poglavlju o »točnem zavedanju letalskih gangsterjev«.

Angleški letalski general padel v Normandiji

Stockholm, 10. avg. V Londonu so uradno objavili, da je padel maršal britanskega letalstva Owen Tudor Boyd, ki je bil šele pred nekaj dnevi znova aktiviran ter je prevzel neko poveljstvo v Normandiji.

Madžarski tisk o grozovitostih ameriških vojakov

Budimpešta, 10. avg. Madžarski listi objavljajo komentarje o vestih, ki so jih bili prinesli o umorih nemških ujetnikov na italijanskem bojišču.

»Függetlenség« piše: »To živalsko grozdejstvo uniformiranih ameriških gangsterjev je znova tipičen dokaz, s kakšnimi nazorji se mora boriti Evropa in kaj lahko pričakuje od svojih nasprotnikov. V teh groznih umorih že vidimo posledico vzgoje, ki jo je povzročila od angloameriškega vojaškega vodstva izdana posebna knjižica o metodah in sredstvih bojevanja proti predpisom mednarodnega prava in o borbah iz bližine na gangsterski način.«

»Magyarság« ugotavlja: »Angloameriške čete imajo vojaški psalm, ki sta ga pela Churchill in Roosevelt pri svojem snidenju na Atlantiku in ki se pričenja z besedami: »Naprej, volkovi! Kristusovi«. Ako pa se »vojaki Kristusovi« tako bore, potem bo padlo trpeče človeštvo na stopnjo navad in običajev prebivalcev iz kamene dobe.«

Nadaljevanje močnih sovražnikovih napadov v Normandiji

Sovražnik je bil prestrežen s protinapadi — Velike sovražnikove oklopniške izgube — Posebna bojna sredstva vojne mornarice potopila 25.500 ton — Novi sovražnikovi napadi v Italiji so se zrušili — Siloviti boji pri Sanoku in Mielecu na vzhodu — Pri Baranovu in zapadno od zgornjega Nareva so bili zavrnjeni sovjetski napadi

Führerjev glavni stan, 10. avg. DNB. Vrhovno poveljništvo oboježenih sil objavlja: Južno od Caena je sovražnik nadaljeval svoje močne napade in razširil svoj vdor proti jugu in jugovzhodu, vendar so naši protinapadi prestregli sovražnikove bojne skupine in jih ustavili. Od 7. do 9. avgusta je izgubil nasprotnik južno od Caena in zapadno od Orne 278 oklopnikov.

Tudi na ostalem bojišču je nadaljeval sovražnik svoje težke napade na dosedanjih težiščih. Uspešno mu je, da je napredoval le južno od Le Plessisa in južno od Vira. Težki boji še trajajo.

V Bretaniji smo zavrnili s oklopniki podprte severnoameriške napade na bojiščih pri St. Nazaire, Lorientu in Brestu. Mnogo oklopnikov smo sestrelili. Junaški branilec St. Maloja bijejo težke boje s sovražnikom, ki napada od vseh strani.

Na francoskem področju smo uničili v bojih 128 teroristov.

V vodovju zapadno od Bresta je bil z bombami težko poškodovan velik sovražnikov rušilec.

Zaradi posebnih bojnih sredstev vojne mornarice je izgubil sovražnik v Seinskem zalivu zopet 6 polno natovorenih oskrbovalnih ladij s 25.500 tonami, 1 rušilec in 1 zaščitno ladjo.

Južno od otoka Jersey so potopile zaščitne ednice nemške spremljave v boju iz bližine 2 ameriška brza čolna, od teh enega s trčenjem.

V Italiji je pričel sovražnik z močnimi silami zopet napade ob jadranski obali, ki so se z izgubami zrušili.

Na vzhodu so pri Sanoku in Mielecu siloviti boji z vrtnimi sovražnikovimi silami. Severnozpadno od Baranova smo razbili ponovne sovražnikove napade ter vrgli sovjetske čete s protinapadom nazaj. V težkih bojih smo uničili od 6. do 9. avgusta 168 sovražnikovih oklopnikov.

Južnovzhodno od Varke protinapad naših oklopniških oddelkov kljub žilavemu sovražnikovu odporu še dalje napreduje.

Zapadno od zgornjega Nareva smo zavrnili ali prestregli ponovne boljševiške na-

pade. Pri Vilkaških so v teku protinapadi naših čet. Severno od Njemena so se na področju Rosijenja z velikimi krvavimi izgubami izjavili ponovni sovjetski prebijalni poskusi. Uničili smo 52 sovražnikovih oklopnikov.

V Latviji niso imeli številni sovražnikovi sunki med Jelgavo in Pskovskim jezerom nikakega uspeha.

Oddelki bojnih letal so napadli predvsem v velikem loku Visle in na področju zapadno od Kovna sovjetske izhodne postojanke in zbirališča oklopnikov. Imeli so dober uspeh.

Ponoči so bila zbirališča sovražnikovih čet severnozpadno od Baranova in južnovzhodno od Varke cilj napadov naših bojnih letal in letal za nočne borbe.

Sovražnik je izgubil večeraj 41 letal.

Sovražnikovi bombniki so vrgli podnevi bombe na področje Budimpešte.

Ponoči je napadel slabši oddetek sovražnikovih bombnikov področje Ploestijsa. Izgubil je 14 letal.

V zapadni in južnozpadni Nemčiji so bili napadeni predvsem Saarbrücken, Karlsruhe, Pirmasens in Luxemburg. Protiletalske obrambne sile so uničile 33 sovražnikovih letal, med njimi 31 štirimotornih bombnikov.

Dopolnilo k vojnemu poročilu

Führerjev glavni stan, 9. avg. DNB. K današnjemu vojnemu poročilu poročajo naknadno:

V severnem odseku vzhodnega bojišča so se v napadu in obrambi posebno odlikovali severno-nemška 82. pehotna divizija pod polkovnikom Goettom s podrejenimi deli vzhodno-pruske 61. pehotne divizije ter 19. letonska SS divizija pod vodstvom SS-Brigadeführerja in generalnega majorja orožja SS, Streckenbacha. V boju s sovjetskimi oklopniki sta se odlikovala stražmojster Scharf v neki brigadi napadalnih topov in podčastnik Janko v nekem oddelku topniških obalnih baterij vojske.

Položaj na finskem bojišču

Helsinki, 10. avg. Finski poročevalski urad je objavil danes pregledno poročilo o vojaških dogodkih na finskem bojišču v prvem obdobju letošnjih poletnih vojaških operacij, namreč od 9. junija, ko se je pričela sovjetska splošna ofenziva na vsej Karelski ožini, pa do 21. junija, ko so finske čete po padcu Viipurija zasedle trdno obrambno črto. V tem obdobju so se na karelskem bojišču borile tele v tri armade razdeljene sovjetske čete: 29 pehotnih divizij, 2 topniški diviziji, 4 oklopniške brigade, 13 oklopniških polkov in 8 polkov napadalnih topov. Zaključno vojaško poročilo pravi, da so morali zaradi tega plazu odstopiti sovražnik nekaj finskega ozemlja, kljub premoči pa se je finska vojska v popolnoma za boj sposobnem stanju odmaknila na črto, na kateri ji daje ozemlje dobre možnosti, da prepreči sovražniku doseg velikega operativnega cilja, namreč prodor preko Karelske ožine proti južni Finski.

V podrobnostih prikazuje uradni pregled razvoj dogodkov v tem obdobju na karelskem bojišču. Kot protitukrepi v pričetku letošnje pomladi opaženim sovjetskimi napadalnim pripravam so pohiteli Finci z izgraditvijo utrd na dveh črtah, namreč na črti Vammelsun-Taipale in na črti Viiborg-Vuoksen.

Neposredno po preletu sovražnikovih velenpadov je bilo izdano povelje, naj se osredotočijo vse rezerve, ki so bile drugod na razpolago na Karelski ožini, vendar tu ugrabljene sile niso zadostovale za močan protinapad in za zavrnitev sovražnika nazaj v prve postojanke. Dne 18. junija so se finske čete med neprestanimi boji umaknile na črto Kipinolanjärvi — Kuolamanjärvi — Hatjalattendjärvi — Kaukijärvi — Perkjärvi — Vuolajärvi — Vuotjärvi — Attijärvi, dočim se je Siranmäki s postojankami vzhodno od tod še držal.

V silovitih bojih so do poldneva 19. junija držali črto Rokkalanjärvi — Sumaa — Vuoksen. Nato so prelece opustili te črte in s prehodom k zadnjemu »stadiju zadrževalnih bojev, dokler se niso finske čete umaknile na črto

Viipuri-Vuoksen, kjer jim je bila omogočena trdna obramba.

Dne 21. junija so morali Finci po kratkem boju izprazniti Viipuri. S tem se je končalo najtežje obdobje bojev za Karelsko ožino.

Helsinki, 10. avg. Novi finski min. predsednik Anders Verner Hackzell je bil rojen 1. 1881 in je po polici odvetnik. Politično se je izkazal posebno kot zunanji minister v neki prejšnji finski vladi. Hackzell je pristal konzervativne stranke in je bil predsednik ustavodajnega odbora parlamenta ter zastopnik konzervativne struje v parlamentu. Novi zunanji minister Carl Enckell ni politična osebnost. Po poklicu je industrijec in je bil kot tak doslej generalni ravnatelj družbe za zavarovanje velike industrije proti požaru. Rojen je bil 1. 1876 in se je udeleževal politično predvsem kot zunanji minister v letih 1918—19, 1922 in 1924. L. 1918 je bil vodja finske mirovne delegacije v Versaillesu.

Helsinki, 9. avg. Državni predsednik Mannerheim in bivši min. predsednik Linkomies sta izmenjala ob izpremembi vlade kratka nagovora. Državni predsednik Mannerheim se je pri tej priliki zahvalil Linkomiesovi vladi za njeno delo. Bivši min. predsednik Linkomies je poudaril v svojem odgovoru, da je delala vlada v posebno težkem času. Izrazil je svojo željo, da bi se posrečilo novi vladi pod državnim predsednikom Mannerheimom dovesti deželo v boljšo bodočnost.

Helsinki, 1. avg. Predsednik Mannerheim je podpisal zakon o posebnih pooblastilih min. predsednika za čas predsednikovanja maršala Mannerheimu. Ministrski predsednik je dobil pravico, da sme izvrševati glede izdajanja uredb, izvrševanja pravice pomilostitve, priznavanja in odvzemanja državljanstva ter ustanavljanja in odpravljanja uradov funkcije državnega predsednika. Ministrski predsednik pa ne sme izdajati uredb, ki bi se tikale pooblastij vlade, ministrov in vojske.

Boji v Italiji

Berlin, 10. avg. Na italijanskem bojišču je potekel tudi torek na zapadnem odseku brez večjih bojev. Mesto Pisa so zopet močno obstreljevali severnoameriške baterije.

Na področju Florencia so izvedli Britanci v glavnem le krajevno omejene napade. Po močnih topniški pripravi je poizkušal nasprotnik prodreti severno od Monte Pilila s oklopniki v Vilemagnu. V hudih in izpreminjajočih se bojih so nemški oklopniški grenadirji ta sunek prestregli ter ga zajeli. Britansko topništvo je znova obstreljevalo severnozpadni del Florencia ter je povzročilo spet znatno škodo. Tudi severno od Arezza je prišlo na področju Poglia del Grilla do krajevnih spopadov, v katerih je bil sovražnik vržen nazaj proti jugu ter je moral Poggio del Grillo opustiti. Severnozpadno od Anchianija so se razvijale bojeve, ki so jih vodili italijanski vojniki. Na ostalih odsekih ni prišlo do nikakih pomembnejših dogodkov.

Beneke, 8. avg. Pri letalskih napadih na Ferraro in Mantovo je bila povzročena v obeh mestih velika škoda. V Ferrari je bil hudo poškodovan znameniti Palazzo »Schifanoia«, grad Estov. Palačo so pričeli graditi l. 1391 ter jo je v letih 1466 do 1469 dokončal Pietro Benvenuti. Od leta 1898 je v njej nameščena mestna zbirka starin. V njej je več fresk, med njimi tudi freske Francesca Cossa. Pri istem napadu je trgala neka bomba na stari samo-

stan »Corpus Domini«, v katerem je več nagrobnih spomenikov rodbine Este, med njimi tudi nagrobni spomenik Lukrecije Borgije. K sreči bomba ni eksplodirala.

»Naraščajoča boljševiška tendenca v Italiji«

Stockholm, 10. avgusta. Reuter priznava širjenje boljševizma v Italiji, kolikor so jo zasedli Angloameričani. Diplomatski dopisnik agencije pravi, da so boljševiki v »zvezi« italijanskih komunistov in socialistov prevzeli vodstvo. Ta razvoj je značilen za naraščajočo boljševiško tendenco v Italiji. Boljševiki lahko računajo, da se bo njih vpliv »relativno in pozitivno« še zelo povečal.

Preganje fašistov v Rimu

Bern, 8. avg. Švicarska poročevalska agencija objavlja vest iz Rima, da so v okviru očistevalne akcije odpustili 25 profesorjev rimske univerze. Ista usoda je doletela uradniške bivega tiskovnega ministrstva. Nadalje so odpustili 21 visokošolskih profesorjev, med njimi senatorja Pendo, Razen tega so zapri v Rim 100 višjih častnikov veled njihovih zvez s fašizmom ter jih nameravajo poslati v koncentracijska taborišča.

Čestitke prezidentu generalu Rupniku

Preprost in prirčen praznik na pokrajinski upravi

Ljubljana, 10. avgusta.

Danes, na 64. rojstni dan svojega prezidenta, generala Rupnika, so izpričali množični predstavniki in zastopniki, ki so mu prinašali voščila in čestitke, kako hvaležni so Slovenci svojemu rešitelju in kako mu popolno zaupajo, da bo popeljal slovenski brodič v nove čase.

Dopolnitev je igrala pred pokrajinsko palačo godba Slovenskega domobranstva narodne venčke in pesmi. K čestitanju so prišli poleg odposlanstev ustanov in korporacij tudi številni predstavniki sodelavci in prijatelji. Čestitke so mu sporočili nemški svetovalci za Ljubljansko pokrajino g. dr. Doujak v imenu Obergruppenführerja g. Rössnerja, zastopniki nemške vojske, nemški generalni konzul dr. Müller, hrvaški konzul prof. Salih-Baljić, rektor univerze Milko Kos, predsednik Akademije za znanosti in umetnosti dr. inž. Milan Vilmar, štab domobranstva, zastopniki bivših bojnikov, kmetje z g. Škuljem na čelu, zastopniki delavskih in drugih stanovskih organizacij itd.

Ves dopoldan je potekal v znamenju in vzdušju lepega prirčnega praznika. G. prezident je sprejel goste z gospo soprogo in gospema hčerama Suvajdžičevo in Abramovo. Prav tako sta bila zbrana v družinskem krogu na ta dan oba sinova: domobranski stotnik Vuk ter domobranski poročnik Evgen. Prihiti so odposlanci iz najrazličnejših krajev naše zemlje, da s tem še bolj poudarijo povezanost naše domovine z generalom Rupnikom, ki bje boj, da pripravi Slovence v novi Evropi dostojno mesto.

Vzradošen je g. prezident sprejemal čestitke, ki so jih čisto v znak privrženosti in hvaležnosti sprejemale cvetke in prirčna spominska darila.

Mladina prknanja meč svojemu prezidentu

Vsemu svečanemu dopoldnevu pa je dalo svojstven poudarek odposlanstvo mladine, ki je izročilo prezidentu lepo izdelan kratek meč. Ročaj meča je izdelan v obliki klasa, na vrhu pa so štiri glave kranskega orla z zelenimi kamni namesto oči. Na glavah sloni krona, na ščitniku pa so vklesane poleg datuma besede »Naprej v zmago!«. Nožnica je okrašena z vijugasto vejo lipovih listov.

Svečana akademija v Operi

Ljubljana, 10. avgusta.

Ljubljana se je sredi hvaležnosti poklonila prezidentu generalu Leonu Rupniku ob priliki njegovega današnjega rojstnega dneva s svečano proslavo, ki je bila v polno zasedeni Operi. Oder je bil za to priliko okusno opremljen z zastavami in draperijami, ozadje pa sta krasila dva deželna grba na vsaki strani zastave. K proslavi prireditvi, ki je bila vsa v vzdušju svečane prisrčnosti, so se polnoštevilno zbrali predstavniki oblasti, uradov, ustanov in korporacij. Poleg slavljenca prezidenta generala Rupnika, ki je bil v svoji loži z gospo soprogo, so počastili svečano prireditev s svojo navzočnostjo tudi zastopnik Obergruppenführerja Standartenführerja Bernharda Griesa, knezožof dr. Gregorij Rožman, nemški konzul dr. Müller in hrvaški konzul Salih-Baljić, zastopniki nemške oborožene sile in slovenskega domobranstva, številni nemški in domobranski častniki itd. V gledališču so bili zastopniki kmetičkih, delavskih in bojovniških slojov, parterne lože pa so zasedli ranjeni domobranci iz vojnih bolnic.

Posrečeni sestavljeni spored je bil v skladu s slavnostnim povodom akademije. Za uvod je praznično zazvenela glasba iz Smetanove »Libuše«. Operni orkester je pod mojstrskim vodstvom kapelnika Zbetrta odlično izvajal njeno znamenito predigro. Direktor Drame g. Ciril Debevec je v zanosu pesniške besede in s kleno dikcijo recital globoko Zupančičevo »Našo besedo«.

V središču pozornosti je bila spominska beseda prezidentu. Govoril je g. Nikolaj Jelocnik kot predstavnik prezidenta Rupnika neomajno vdane in zveste mladine. Poudarjal je v svojih izjavah, da se mladina zgrinja okoli generala Rupnika, saj je prepričana, da vse

Mladinsko odposlanstvo so sestavljali fantje in dekleta v razni starosti. Bili so zastopniki mladeniči, ki služijo domobranski misli s puško ali kot pripadniki varnostnega zbora ali kot duševni delavci. Med njimi so bili tudi udeleženci iz lanskega prvega domobranskega pohoda v Ljubljani, iz »Kataljona 10. oktobra«. Predstavniki mladine je izročil prezidentu simbolno darilo z besedami: »Gospod prezident, slovenska mladina vam izroča ta meč kot znak vištevstva, junaštva, požrtvovalnosti in oblasti!«

G. prezident se je s toplimi besedami zahvalil borbeni in požrtvovalni mladini. Rekel je: »Pričakujem, da boste še naprej vztrajali ter se borili in delali v korist vsega našega naroda.«

Dekleta so nato izročila g. prezidentu še lep šopek poljskih rož s pšeničnim klasjem, makom, marjeticami in pavicami ter trakom v narodnih barvah. Poklonile so mu šopek z besedami: »Naš prezident, prejmite rože z naših polj kot znak povezanosti nove slovenske mladine s svojo zemljo!« Takoj nato je vstopilo v dvorano odposlanstvo dijakov in dijakinj, želelo g. prezidentu še mnogo srečnih in za narod ustvarjalnih let ter mu izročilo prav tako lep šopek.

Posebej so še poklonili in čestitali dekleta begunka v narodnih nošah, ki so prošle g. prezidenta, naj bo še v bodoče tako kakor doslej naklonjen njim, katerim je breznanostni komunizem vzlet domove.

Vsa mladina je stopila nato okoli prezidenta in prepevala narodne in domobranske pesmi. Ob tej priliki se je zopet pokazalo, kako veselega in mladega se počuti naš prezident, ko je obkrožen od svoje mladine, in kako zelo mu je doraščajoča generacija iz srca privržena in vdana.

Meč, ki ga je poklonila slovenska mladina svojemu prezidentu, je simboliziral poklon, ki izpričuje, da se je začelo za Slovence s prezidentom novo življenje, življenje, katerega še prav posebno hoče živeti svet našega naroda, nova slovenska mladina, ki odklanja kakršna koli stremstva ter priznava generala Rupnika, ki je s slovenskim narodom eno. Ta borbenost in mladina, ki je naredila križ čez vse stare razmere in ki je odločena, da se bori do zadnjega proti zločinskemu komunizmu ter vsem njegovim pomagačem, pozna v svoji borbi samo eno geslo, ki ga je vklesala na ščitnik meča: »Naprej v zmago!«

prav dela, kar napravi. Danes je položaj tak, da lahko izjavlja mladina: »Kdor ni z Rupnikom, je proti nam. Kdor ni za Rupnika, je proti narodu.« General Rupnik je v usodni uri naše zgodovine rešil naš narod in ga združil s pozivom k edinstvi in razsodnosti. Strankarstvo, ki nas je cepilo, naj izgine z boljše vizmom vred. Prvo dejanje borbe je zaključeno. Pričenja se drugo dejanje: delo. Z goslo »mati, narod, Bog!« se oklepa mladina prezidenta Rupnika ter mu sledi v borbi in delu.

Po govoru, ki so ga navzoči sprejeli s toplim aplavzom, je g. Ksenija Vidaličeva s svojim liricnim sopranom in toplim poudarkom odpela nepozabni Marinkin tožni spev »Smetanove« »Prodane neveste«. Zatem je tenorist Janez Lipušček fantovski pristrčno zapel Franjevo uvodno arijo iz Försterjevega »Gorenjskega slavčka«. Ko je orkester podal znamenito predigro Beethovne »Leonore«, je Alojz Terdan recital kot izbor iz prezidentovih govorov njegove besede, v katerih se odkriva prezidentova globoka ljubezen do naroda ter očetovska skrb za srečo in blagostanje domovine. Umetnostno občutje je prevevalo Rusalkino prelepo arijo iz pomembne Dvořakove lirčne pravljice v dovršenem podajanju gđ. Valerie Heybalove. Polni, predorni alt gđ. Elze Karlovčeve pa je prišel do izrazne veljave ob Škerjančevi »Viziji«.

Vsi sodelujoči so želji za svoje hvalevredno izvajanje toplo pohvalo zbranih predstavnikov in odličnikov. Z Dvořakovim vedrim, poskočnim »Slovanskim plesom 8.« je bila zaključena prirčna proslavna manifestacija vdanosti Ljubljane svojemu očetovskemu skrbnemu prezidentu Leonu Rupniku.

Hud udarec čangkajškovi vojski

Tokio, 18. avg. »Zavzete Hengiang otvarja železniško zvezo iz Tokija v Sonan«, je izjavil Čen Pin Ho, ravnatelj kitajskega lista »Sen Pao«. Hengiang v japonski posesti je težak udarec tako za Čunking kakor tudi za Zedinjene države.

Po japonskih podatkih so bile v Hengiang, važnem železniškem križišču in oporišču ameriškega letalstva, ki so ga japonske čete obklopile skoraj poln mesec in v tork zjutraj končno zavzele, obkoljene 4 čunkinske divizije, ki pa so sprito 6-tedenskega boja in zaradi bolezni izgubile mnogo vojakov. Tudi napori ameriških častnikov, ki so vodili obrambo, in ki so poveljevali čunkinskim četam pri obkrožitvenih bojih, niso mogli preprečiti usode Henganga, kakor tudi ne ameriškega letalstva, ki je več tednov neprestano napadalo japonske postojanke z namenom, da bi razbilo obklopljen obroč, in ki je tudi dovažalo obklopljen čunkinski četam orojce, municijo in živila. Japonci čete so pričele 4. avgusta splošen napad na Hengiang. V 4 dneh bojev so uničile odpor in je mesto od torka zjutraj popolnoma v posesti japonskih čet. Z izgubo Henganga je prišel Čunking ob važno strateško točko v pokrajini Honan, ki sedaj odpira Japoncem pot proti jugu in jugozapadu, ameriško letalstvo pa je izgubilo eno svojih najmočnejših oporišč. Izguba čunkinskih čet še ni mogla oceniti, ker čunkinska vlada ni izgubila v Hengangu le obklopljenih štirih divizij z vsaj vojaško opremo, marveč je imela težke izgube tudi pri polkuzah, da bi mesto razbremenila.

Peking, 10. avg. Narodno-kitajska poročevalska agencija »Centropress« javlja, da so čunkinske čete odvlele nad 160 katoliških duhovnikov nemške in italijanske narodnosti iz misijonov v Čengtau, Lojangau in dveh nadaljnjih krajih, še preden so pričeli Japonci

pred tremi meseci prodirati v pokrajini Honan. Duhovniki so sedaj zaprti v Neišiang in Sihuanu v zapadnem delu pokrajine Honan. Med prevozom v zaledje so Kitajci katoliške duhovnike ukinili.

Tokio, 8. avg. Z južnega kitajskega bojišča javljajo, da so japonske čete v noči na nedeljo zavzele Lienkiang v severnem delu polotoka Leičov. Boji so se pričeli v tork zjutraj. Ob 9. dopoldne istega dne so pa le sovražnikove postojanke v Motoulingu. Naslednjega dne so zavzeli Japonci Tupaitano. V četrtek so padli Liangtungsu, Silang, Čiling in nadaljnje sovražnikove strateške točke.

Japonci sestrelili

31 sovražnikovih letal

Tokio, 7. avg. Japonski glavni stan je objavil, da so se pojavile 4. avgusta v vodovju vzhodno od otoške skupine Ogasavaka sovražnikove pomorske enice ter so z letali 4. in 5. avgusta napadle otoka Ustidžima in Uvošima. V boje za otok Uvošimo so posegli 5. avgusta tudi rušilci in križarke. Japonske sile so sestrelile 31 letal in poškodovale križarko, medtem ko so bile ostale sovražnikove sile odbite. Japonske izgube so malenkostne.

Opozorilo

Kupci tombolskih kart lahko dvignejo Salijevo »Pesnitev« v ponedeljek.

Ali pregledujete orodje za hišno zaščito? Kramp, sekira, lopata, ki izpadajo iz ročice so le malenkost več vredni kot nič. Zato hišni staršine, pa tudi sami stanovalci pazite na orodje in še danes pregledajte v kakšnem stanju je in kje se nahaja.

Teniško prvenstvo za Ljubljansko pokrajino

Po uspelem teniškem turnirju »Hermesa« prireja sedaj SK Ilirija teniško prvenstvo Ljubljanske pokrajine v dneh od 11. do 13. t. m. Polovitev teh prireditelj je g. prezident Ljubljanske pokrajine. Tekmovanje bo jako zanimivo. Nastop naših najboljših tekmovalcev nam jamči za ogorčeno borbo za najboljša mesta. Posebna zanimivost bo, da bodo v nedeljo igre filmane ter bo tekmovalce pozneje tudi predvajano v naših kinogledališčih.

Lepe nagrade, ki jih je prireditelj SK Ilirije poklonil za zmagovalce, bodo brez dvoma vzbudile precej vneme med tekmovalci.

V petek ob 15 nastopijo tekmovalci za prvenstvo gospodov, kategorije B in mladina; v soboto ob 15 vse skupine in v nedeljo ob 8 tudi vse skupine. Ob 19 bo predvidoma zaključek tekem z razdelitvijo nagrad.

Smrt zaslužnega japonskega državnika

Tokio, 7. avg. V Tokiju je umrl v ponedeljek v starosti 78 let predsednik tajnega državnega sveta dr. Jošimici Hara, ki je bil najvišji uradni japonskega cesarstva za ministrskimi predsednikom in je prejel zaradi svojih izrednih zaslug za domovino še na dan smrti od cesarja plemstvo ter je bil odlikovan z redom »Vzhajajočega sonca« 1. razreda. Dr. Hara je zavzel mesto od l. 1940, potem ko je bil l. 1932 prvi vpoklican v tajni državni svet. Veljal je za najboljšega poznavalca državljanjskega prava na Japonskem. Dr. Hara je izvrševal nad 30 let poklic odvetnika in je bil tudi kot politik zelo znan. L. 1932 je prevzel mesto pravosodnega ministrstva v takratni Tanakovi vladi.

Težavno sporazumevanje

Zeneva, 9. avg. Kakor javljajo iz Washingtona, je objavil državni podtajnik Stettinius, da je bila na sovjetsko željo prekinjena za teden dni konferenca zavezniških sil za »organizacijo mednarodne varnosti«, ki bi se morala pričeti prihodnji ponedeljek.

Rok so že drugič podaljšali na sovjetsko željo. Kakor nadalje poročajo iz Washingtona, so izjavili s sovjetske strani, da so zaposleni še z izdelavo predlogov, ki pa jih kljub temu nitejemo pisno predložiti pred pričetkom konference. Na moskovsko željo so tudi vse ostale vlade, ki se bodo udeležile konference sporazumne s tem, da ne bodo pred pričetkom konference izmenjale uradnih načrtov. Sovjetska vlada tudi doleže še ni sporočila, kdo bo vodil sovjetsko delegacijo. Sovjetski veleposlanik v Washingtonu Gromijko se mudi sedaj v Sovjetski zvezi ter se bo vrnil do pričetka konference, vendar pa poročajo, da ga bo šla morda spremljati Litvinov ali Višinski. Britanska delegacija pod vodstvom siru Alexandra Cadogana iz londonskega zunanjega urada bo prispela ob koncu tedna v Washington, kjer bo počakala na prihod sovjetske delegacije.

Nezmanjšana podmorniška nevarnost

Zeneva, 8. avg. Se vedno se ne more reči, da bi zavezniški odločili podmorniško vojno sebi v prid, pripominjajo britanski kontrolni Thursday in Shipping Record, kajti Nemci imajo še vedno mnogo podmornic. Čim bi bili zavezniški prisiljeni, da zmanjšajo število zaščitnih ladij ali oslabe spremitvo ladijskih spremljav, bi se podmorniška nevarnost takoj zopet pojavila v polnem obsegu in bi imela lahko nevarne posledice za vojaške napore zaveznikov. Invazijska armada je močno odvisna od neprestanega izpolnjevanja svojih zalog. Vsa zavezniška ofenziva v Franciji je odvisna od angloameriške mornarice. Letalstvo samo namreč ne more zagotoviti stalnega oskrbovanja. To velja zlasti za boj s tako spretnim in odločnim nasprotnikom, kakor so Nemci. Nemci imajo tudi mnogo brzih čolnov, ki dajejo zavezniškim prevoznim ladjam mnogo opravka. Sprito bliskovite naglice, s katero operirajo, jim ni mogoče preprečiti, da ne bi pravilno izstrelili svojih torpedov. Splošno je znano, da jim je uspelo potopiti »nekaj zavezniških vozil«.

Dvojna mera za tisk v Ameriki

Stockholm, 8. avg. V širokih ameriških krogih je zbudilo postopanje vojnega ministra proti nekaterim znanim listom, kakor n. pr. mesečnikom »Harpers Magazine«, »American Mercury«, »Atlantic Monthly« in tednik »New Republic«. Vojno ministrstvo sicer ni naravnost prepovedalo razširjanje teh listov, ker mu tozačev ne manjkajo zakonita pooblastila, vendar pa jih ne dobavljajo več vojnim knjižnicam, bolnišnicam itd. Svoj sklep utemeljuje s tem, da po odločitvi kongresa ne sme moč vojsko razširjati niklih listov politične vsebine, značilno pa je, da še nadalje dopušta druge politične liste, kakor sta na primer tednika »Time« in »Life« ali pa mesečnik »Reader's Digest«. Rooseveltova uprava hoče torej na predvečer volitev prepovedati liste, ki se izražajo prav posebno kritično o poednih ukrepih vlade in o Rooseveltovi politiki.

Tolovajske ure stoje

Leta 1943, meseca julija. Tolovaji in roparji slovenske zemlje, samozvana OF (pomeni ne »svobodilna« fronta ampak Obetane Fraze) kličejo Vaškim stražam: »Belogardisti, opametujte se, dvajseta ura bje. Zadnji čas je, da zapustite vaše voditelje in vstopite v edino pravo »svobodilno vojsko, ki se bori proti okupatorskim Italijanom Dvanajsta ura bje, glejte da ne bo prepozno!«

Leta 1943, avgusta meseca: »Sestre belogardistke! Ali ne vidite, kam vas je privedel bratormorilni boj? Povejte vašim bratom, da je njihovo mesto pri nas. Če pridejo k nam z orožjem, nič se jim ne bo zgodilo, poklanjamo jim življenje. Smrt fašizmu! Dvanajsta ura bje, kmalu bo prepozno!«

Leta 1944, julija meseca so razni odbori OF (sedaj pomeni to že Obledela Fantazija) izdali nove letake: »Slovenske matere, ki imate sinove pri domobranci! Ali vam ni žal vaših sinov? Nihov, mesto je samo pri nas in nikjer drugje. Kar smo požgali, smo požgali po pomoč, drugje ne bomo več. Torej le k nam. Kajti mi smo edini odrešitelji. Pri nas

Težavno sporazumevanje Poljakov z Moskvo

Amsterdam, 10. avg. Reuter javlja iz Moskve, da je Stalin sprejel sredi poljskega ministrskega predsednika »Mikolajczyka«. Dodatno javlja, da je bil Mikolajczyk na predvečer svojega povratka v London poldrugo uro pri Stalinu.

Vest pravi nadalje, da je Mikolajczyk objavil popolnobi, da je namenavano nadaljevanje njegovih razgovorov z zastopniki »poljskega narodnega sveta« in »narodnega komiteja« (poljskega sovjeta).

O svojih razgovorih z zastopniki »poljskega narodnega komiteja« in »poljskega narodnega sveta« je izjavil Mikolajczyk zastopnikom tiska da sta obe strani »postavili gotove predloge«. Predloge predsednika »poljskega narodnega sveta« bo pretehtal, ko se bo vrnil v London. Mikolajczyk je izjavil, da niso dosegli nikakega dokončnega zedinjenja, da pa so pogajanja potekla v prijateljskem ozračju. Ko so ga vprašali, ali upa, da se bodo pogajanja uspešno zaključila, je dejal: »Stvari, ki jih obravnavamo, so zelo težke. Gre za zadeve, ki se tičejo bodočnosti Poljske in odnosov do Sovjetske zveze, pa ne le to, predstavljajo tudi preizkusni primer v Evropi, na katerem bomo lahko proučevali možnost bodočega miru in sodelovanja med narodi. Prav ta veliki problem pa vsekakor zahteva neko rešitev«.

Bern, 9. avg. »United Press« javlja z Moskve: »Dočim so v Moskvo došli zastopniki »poljskega osvobodilnega odbora« doslej odklonili sprejem zastopnikov tiska, je izjavil v ponedeljek pooblaščenec ministrskega predsednika »Mikolajczyka«, da bo v prihodnjih dneh podla odločitev o vprašanju ali je možno zedinjenje med poljsko begunsko vlado in poljskim narodnim odborom.

Amsterdam, 10. avg. Britanska poročevalska služba javlja, da je bil za naslednika generala Sosnowskega imenovan Tomasz Arciszewski.

Gospodarstvo

Peta vojna letina v Nemčiji

Nemški kmetje so pričeli spravljati peto vojno letino. Doseganje ugotovitve so pokazale, da bo tudi ta peta vojna letina prav zadovoljiva in da je nemško kmečko prebivalstvo sledilo paroli volstva in pod najtežjimi okoliščinami in z velikim naporom doseglo maksimalne uspehe, ki se sploh dajo doseči. Pričakovanja so se zlasti izpolnila pri krušnem žitu in pri oljicah. Z oljicami posejana površina je bila letos znova povečana in računajo, da bo letina dala okrog 350.000 ton olja nasproti 280.000 tonami v prejšnjem letu. Pridelek okopavin bo prav tako zadovoljiv, če bo vreme nadalje ugodno.

Posebna pozornost gre letos pridelku krompirja. Lani je bila letina krompirja v Nemčiji zelo slaba. To je bila najslabša letina v zadnjih dveh desetletjih in je bil pridelek za približno 20 milijonov ton manjši, kakor v povprečju prejšnjih let. Ta lanski primanjkljaj je bil celo večji, kakor znaša vsa nemška potrošnja krompirja za prehrano prebivalstva. Zato je bilo treba zlasti industrijsko predelavo krompirja in porabo za krmo bistveno zmanjšati. Sedaj, ko je to v pogledu oskrbe s krompirjem težko leto prebrodno, objavljajo nemški listi podrobnosti o ukrepih, ki so bili izdani v preteklem gospodarskem letu v pogledu potrošnje krompirja. Že v avgustu lanskega leta, ko je bilo jasno, da bo pridelek slab, so oblastva izdala potrebna navodila, ki so šla za tem, da se predvsem zagisura krompirja za prehrano prebivalstva in za setev. Tako je bilo treba omejiti industrijsko predelavo krompirja in izdati ukrepe za omejitev krmljenja s krompirjem. Tvorilce, ki izdelujejo krompirjev škrob, so prejele v predelavo samo eno četrtno krompirja kakor prejšnja leta, tvorilce za izdelavo krompirjevih kosmičev pa so morale predelavo zmanjšati na eno šestino. Občutno je bila zmanjšana zlasti predelava krompirja v spirit in so tvorilce spirita prejele v predelavo le eno tretjino normalne količine. Krmljenje svinj s krompirjem je bilo občutno omejeno in so kmetje z razumevanjem sledili navodilom oblastev. Za krmljenje so uporabljali namesto krompirja predvsem sladkorno peso. Deloma je bilo tudi zmanjšano število stanje svinj in so zaklali približno 1 milijon svinj več, kakor v prejšnjem letu. Ta izpadek v svinjenju pa bo verjetno že letos nadomeščen. Tudi glavna teža svinj je bila povprečno manjša, vendar je bila višja, kakor v letu 1942.

Pravočasno izdani ukrepi vodstva in razumno soledovanje kmečkega prebivalstva so omogočili, da je bilo do nove krompirjeve letine na razpolago za prehrano dovolj krompirja. Skupna količina krompirja za prehrano je bila le za 2 milijona ton manjša, kakor v prejšnjem letu. Letos bo imela Nemčija zopet normalno letino krompirja in s tem bodo odpadle dosežanje omejitve.

GOSPODARSKE VESTI

Obtok bankovcev na Hrvaškem. Hrvaški obtok bankovcev se je od 30. aprila lanskega leta do konca leta povečal od 26,3 na 50,4 milijarde kun. V letošnjem letu se ni več v enakem tempu dvigal in je do konca aprila narasel le še za nadaljnjih 14,6 na 65 milijard kun. V primeri z letom

»kandidat za poljskega predsednika«. Svet begunskih Poljakov v Londonu je to imenovanje, ki ga je izvedel najprej tajni poljski parlament, potrdil. Imenovanje Arciszewskega bo brzokone predstavljalo važno spremembo v odnosih med vojsko in civilno oblastjo v londonski begunski vladi.

Boljševiška krduta

Mikolajczyku

Berlin, 7. avg. Mikolajczyk doživlja na svoji poti v Canosso udarec za udarcem. Sedaj mu je dal Stalin javno kldofuto s sprejemom zastopnikov poljskega sovjeta v Moskvi. Dočim je prišel Mikolajczyk popolnoma tiho in brez vsakršnega slovesnega sprejema v sovjetsko prestolnico tako, da o njegovem prihodu niso uradno ničesar javili, je odšlo na kolodvor osebno mnogo moskovskih dostojanstvenikov na čelu z namestnikom zunanjega komisarja Višinskim, da bi sprejeli poljske boljševike, ki jih je pozdravila celo »častna četa« z godbo. Tudi dejstvo, da moskovska poročevalska agencija to vest z vso naglico razširja, kaže, kako različno deli Stalin svoje naklonjenosti biričem, ki hočejo boljševiško Poljsko, kakor si jo sam želi, in poljskim beguncem, ki žive od angleške in ameriške milosti.

Amsterdam, 6. avg. Reuter javlja iz Moskve: Skoraj teden dni je že preteklo po Mikolajczykovem prihodu v Moskvo, pa še vedno ni mogoče poročati o predmetu posvetovanj. Kmalu po svojem prihodu je odgovoril Mikolajczyk na vprašanje Reuterjevega dopisnika, kaj bi bil po njegovem mnenju lahko najlepši uspeh njegove obiska, počasi in trudo naslednje: »Vlada v Varšavi, ki bi bila sestavljena iz zastopnikov v Londonu in ki bi vsebovala člane poljskega sovjeta.«

1941. je bil v aprilu letošnjega leta obtok osmerkat večji. Počasnejše dviganje obtoka je v znatni meri posledica nemško-hrvaškega sporazuma o cenah in blagovni izmenjavi, ki gre za tem, da se zavre dvigovanje cen in izravnavo cene v izvozu in uvozu. Cene iz Nemčije uvoženega blaga so bile sicer občutno povišane, vendar bodo v bodoče stabilne, kar izključuje morebitno speculacijo za poznejše dvigovanje cen. Speculativno zadrževanje in odtegotanje blaga promet za to nima smisla. Novi ukrepi so imeeli tudi za posledico, da se je v hrvaški uvozni trgovini pojavilo pomankanje gotovine, potrebne za plačila uvoženega blaga ali za predplačila.

Bankovci po en milijon drahem. Da oblašja denarni promet, ki gre že pri razmeroma majhnih plačilih v milijonske zneske, je Grška banka dala v promet nove bankovce po en milijon drahem.

Zunanja trgovina Francije. Od pričetka sedanje vojne niso več na razpolago podatki o francoski zunanji trgovini. Navzlic temu objavljajo od časa do časa številke, ki nudijo nekaj vpogleda v razvoj zunanje trgovine. Tako je nedavno francoski list »Vie Industrielle« objavil indekse številke o najnovijšem razvoju francoske zunanje trgovine. Te številke kažejo, da je obseg francoske zunanje trgovine v primeri s predvojnimi obsegom občutno naza dovel, kar je razumljivo, saj je Francija od leta 1940, odrezana od najvažnejših prekomorskih izvoznih in uvoznih držav, od decembra 1942 pa tudi ni več prometa s francoskimi kolonijami. Indeksne številke uvoza kažejo, da je po količini letošnji uvoz v prvih petih mesecih dosegel le 6,8% uvoza iz leta 1938. Uvoz živil je padel na 5,4%, uvoz industrijskih surovin na 6,8 in uvoz izdelkov na 11% uvoza v letu 1938. Tudi izvoz je bil bistveno manjši, čeprav tu razlike niso tako znatne. Pretežni del francoskega izvoza predstavljajo še naprej industrijske surovine, ki zavzemajo preko štiri petine vsega izvoza. Letos je znašal v prvih petih mesecih francoski izvoz industrijskih surovin 40,5% izvoza v letu 1938, izvoz izdelkov je skoraj dosegel 30%, le izvoz živil je bil za 34% večji kakor v letu 1938. Kar se tiče cen, kažejo indekse številke, da so najbolj narasle cene industrijskih izdelkov, in sicer pri uvozu na 690, pri izvozu pa na 505% cen iz leta 1938. Pri živilih so uvozne cene narasle na 334 in izvozne na 208%, pri industrijskih surovinah pa uvozne cene na 260 in izvozne cene na 180% v primeri z letom 1938.

Težave s prehrano v Avstraliji. Pred vojno je Avstralija v velikem obsegu izvažala kmetijske proizvode, zlasti surovo maslo, žito, moko, meso itd. Čeprav se kmetijska proizvodnja v letu sedanjice vojne v Avstraliji ni zmanjšala, ima avstralska vlada velike težave pri oskrbi prebivalstva z najpotrebnejšimi živilji. Primanjkljaj je nastal izključno zaradi velikih oveznosti glede dobav živil Angliji in zaradi tega ker mora Avstralija preskrbeti tudi živila za ameriško vojsko v Avstraliji. Po podatkih, ki jih je iznesel avstralski ministrski predsednik, je bila lani avstralska proizvodnja mesa, krompirja, sočivja in sadja celo znatno večja, kakor pred vojno, malenkostni primanjkljaj pa je zabeležen le v proizvodnji mleka in pšenice, nekoliko večji v proizvodnji sladkorja. Številčno stanje živine je celo višje, kakor pred vojno. Da rezervira potrebne količine živil za izvoz v Anglijo in za preskrbo ameriške vojske je avstralska vlada že v letu 1942 uvedla racioniranje sladkorja in čaja, lani je razširila racioniranje na surovo maslo in jaja, letos pa na meso in ribe. Nedavno je bila celo primorana zmanjšati obrok surovega masla za 25%. Tudi ostala proizvodnja za civilne potrebe je zelo omejena, ker mora Avstralija dobaviti ameriški vojski poleg živil tudi obleko in razni vojni material. Ob koncu leta 1943 je bilo 40% dela sposobnih moških pod orožjem ali pa zaposleno v oboroževalni industriji. Industrija za civilno potrošnjo je izgubila dve tretjini delavstva. Znatna obremenitev Avstralije za vojne svrhe je imela tudi za posledico, da se je obtok bankovcev dvignil od 50 milijonov funtov ob koncu leta 1939. Do 160 milijonov ob koncu lanskega leta. To povečanje obtoka bankovcev je v znatni meri pospešilo dvigovanje cen, nastalo pa je predvsem zaradi tega, ker zamenjujejo ameriški vojaški znatne zneske dolarjev v avstralsko valuto. Po dogovoru z Anglijo mora avstralska novčanična banka dobljene dolarje izročiti Angliji in dobi zato dobroimetja v funtih. Zato so avstralska dobroimetja v Londonu zadnja leta narasla od 27 na 70 milijonov funtov.

NAROCITE SE NA ROMANE DK!

Kronika

* Več porok in rojstev kakor lani. Po statističnih podatkih se je v Budimpešti kljub vojni številu novorojencev pomnožilo. Porok je bilo sklenjenih v prvem četrtletju letošnjega leta 229 več kakor lani, ko se je poročilo 2765 parov. Prav tako se je pomnožilo število rojstev, in sicer od 5.889 na 7.299. Nadaljnji razveseljiv pojav je nazadovanje kriminalnih dejanj, ki so se znižali za 2.000.

* Da se z muholovcem lahko zastrupi, je pokazal žalosten dogodek v kraju Bielau, kjer je 2letna Krista Büfemel po popoldanskem spanju segla po svežem muholovcu, ki je bil na krožniku, postavljem na okno. Dekletce je menilo, da je med in je to reč pokusilo. Zdravnik je ni mogel več rešiti.

* Prvi cvet po 10 letih. Neki prijatelj prirode iz Olomuca je pred desetimi leti prinesel s potovanja po Sredozemlju drobno žebuljico obalne narave iz Gibraltara. Čebuljico je izročil olomuškemu botaničnemu vrtu. Cvetka je potrebovala polnih deset let, da se je razvilo čvrsto stebelce, ki je letos poglavo pol tuceta snežnobelih, lilijam podobnih cvetov.

Mnogi kupci listkov

za malo knjižno zbiranje so neumni Tomazi, ker so prepričani, da je nemogoče z vsakim listkom nekaj zadeti.

Na stotine kupcev pa se je doslej že pričelo, da Z. P. s to originalno zamisljo pridno širi slovensko knjigo med vse sloje. Vsak dan se oglašajo okrog sto ljudi v pisarni v Gradišču, ali v Ulici 3. maja, kjer zbirajo, ali pa prinesejo že izročeni listek ter zahtevajo »Odkliki«, »Cvet in sad«, »Anekdote« i. dr.

Tudi bibliofilske tombolske tablice, ki je vredna 100 lir, je že marsikdo zadel. Le redki so, ki žele zamenjati svoj dobitek, ker je vsaka knjiga več vredna kot 30 lir in je nikjer drugje ni mogoče dobiti.

Iz Ljubljane

* Nova grobova. Po dolgem trpljenju je preminil g. Franc Virant, krojaški mojster. Pogreb blagodejke pokojnika bo v petek ob pol 15. iz kapele sv. Petra na Zalah k Sv. Križu. — Dotrpel je dipl. strojni tehnik g. Nikolaj Petkovšek. Zaposel je soprogo Olga, roj. Selan, hčerko Ljubice in drugo sorodstvo. K večjemu počitku bodo rajnega spremili v petek ob 16. iz kapele sv. Andreja na Zalah na pokopališče pri Sv. Križu. — Pokojnika naj bo ohranjen lep spomin, svojem pa izrekamo našo iskreno sožalje.

* Ko goduje Lovrena, se našemu kmetu že preveč poletje v jezensko stran. Na vsak način mora biti Lovrenčev god jasen in sončen, drugače se obeta slaba jesen. Samo za dvoje je dobro, ako je Lovrenčev deževen: vino sladi in lepa aida moč po njem dobi. Vendar pa pravi drugi pametnejši rek: Če je Sv. Lovrenč jasen, bo grozd meden in viničar bo glasen. Letos kajpada tudi Lovrenec ne bo močel dosti več popraviti, kolikor je zagrešilo doslej deževno in s soncem precej skopo leto. Letina po dolenskih vinogradih bo zaostajala za letnina zadnjih dveh let. Toda dolenski kmet se bo potolažil z rekom, ki pravi: Ako je Lovrenec lep, bo še dolgo v jeseni toplot svet. Sicer pravijo, da Lovrenec je v rokavicah mašuje, Jernej pa v kožuhi. In je torej Lovrenčev god pričetek kmetke jeseni, vendar je lepo vreme na ta dan tako pomembno, da pravijo: ob lepem Lovrencu se vol smeje, ker bo ugodna jesen in dosti paše, če je pa grdo, se joka. Tudi letos se je o Lovrencu že začelo govoriti mehčati, le škoda, da ga je manj kakor druga leta, vrh tega so pa bili nekateri vinogradi prizadeti od poletnih neviht. Ajda pa je letos že prav zgodaj pogledala iz zemlje in dobro obeta.

* Najlepsi roji utrnikov se pojavijo v noči na 16. avgusta. To so perseidi, ki jih štejejo med najbolj znane nebesne pojave. Svoje čase so pravili pobožni ljudje, da so to goreče solze sv. Lovrenca, ki jih mora vsako leto pretakati zaradi pohujšanega sveta. V resnici pa so to meteoroidi, ki izhajajo iz Persejevega ozvezdja. V jasnih

Zavedajte se, da če v devetindevidesetih primerih morda ne bo dejanskega napada sovražnih letal, se enkrat lahko zgodi, da bo zares. Zato ne izvajajte usode in držite se danih navodil! Predvsem takoj po danem znaku alarma v zaklonišče!

Kultura

Spominu Jerneja Kopitarja

II. del njegovih spisov v izdaji Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Danes poteka sto let, kar je umrl na Dunaju evropsko znani slovenski učenjak Jernej Kopitar. Dramatični dogodki vojne časa ne dajejo primerne ozadja in prikladnega razpoloženja za večjo proslavo, le kulturne obelice. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki je mogla nastati šele tedaj, ko so se pri nas rodoviti razmahnila znanstvena prizadevanja vseh vrst in smeri, — in Kopitar je bil eden tistih, ki so temu razvoju duhovno pripravljali tla, — pa ni mogla mimo tega datuma. Pripravila je prav za stoletnico začetno 446 strani obsegačo knjigo *Jerneja Kopitarja spisov II. del*. Srednja doba (Doba sodelovanja v »Jahrbücher der Literatur«) 1818—1834, I. knjiga 1818—1824. Knjiga je izšla v redakciji rednega člana Akademije, univ. prof. dr. R. Nahtigala in je posvečena »Spominu nesmrtnega Jerneja Kopitarja ob stoletnici smrti«. Ker potemtrevu ni bil ohranjen posnetek človeške podobe velikega učenjaka, je namesto njegove slike natisnjen fotografija Kopitarjevega groba na Navju. Mednarodnemu znanstvenemu svetu je namestila uvodna beseda v latinskem jeziku, ki je bil delno tudi jezik Kopitarjevih znanstvenih spisov. Tu je označen na kratko Kopitarjev pomen za slovensko jezikoslovje; s posebnim priznanjem se uvozi spominja dveh moči, ki sta po njegovi zaslugi obogatila znanost: Vuka Karadžića in Fr. Miklošiča, ter označuje historijat »izdajanja Kopitarjevih spisov in metodo pričujoče izdaje.

Slovenski predgovor iz peresa prireditelja te izdaje prof. dr. Nahtigala obravnava obširneje historijat ponatisa Kopitarjevih manjših spisov, ki so raztreseni po raznih težko

nočeh, zlasti v prvih jutranjih urah, lahko opazujemo in število številne utrčke. Izredno mnogo utrčkov so zabeležili v Lovrenčevi noči leta 1541, kar je takratnim ljubkovim ljudem seveda bilo znamenje strašnih nesreč. Docela se niso zmotili, kajti, kakor poroča kronika, se je kmalu nato (že 28. avgusta) pojavil nad našimi in koroskimi kraji tolikšen roj koblic, da so zasenčile sonce. Strašna nadloga, ki so jo spravljal v zvezo z izrednim rojem utrčkov, je povzročila, da so prestrašeni ljudje zvonili z vsemi zvonovi in se na vse kriplje trudili, da bi z zažiganjem ognjev, s streljanjem in trusčenjem pregnali nevesele goste z bližnjega vzhoda. Po daljšem trudu se jim je to marsikdo posrečilo. Na posameznih krajih je obležalo kar na debele mrtvih koblice.

* Iz pisarne »Socialne pomoči«. Povodom proslave rojstnega dne gospoda prezidenta, div. generala Leona Rupnika, je nemški generalni konzul gospod Rudolf Müller naklonil »Socialni pomoči« znesek 1000 lir.

* Našim sadjarjem! Izdatne padavine so bile letos do konca julija, od tedaj ne več. Sadno drevje je zelo obloženo. Po sadjarski literaturi dr. Lucasa izpuhti 40-letno sadno drevo dnevno do 40 litrov vode, če ga ima. S plodovi obložena drevesa naj bi se v Ljubljani vsakih osem dni, če ni izdatnega dežja, zalila zjutraj ali pa zvečer z najmanj 30—50 litrov vode, kakor je pač drevo staro in obloženo. Kjer je pod sesalnimi koreninami peščena zemlja (naplavina peska), naj zalivajo obložena drevesa vsakih 5 dni, če ni padavin in če pripeka sonce. Vsak dan zalivati je škodljivo. Zalivanje je potrebno toliko časa, dokler dozorevajo plodovi. Sicer pa tudi neobloženim ali praznim drevesom zalivanje koristi. Ako bi ne zalivali, se zna zgoditi, da bi plodovi odpadali, četudi niso črvi, in sicer zato, ker pride v nered pretakanje soka v staničevju.

* Sodni uslužbenec so darovali »Društvu slepih« 250 lir kot presežek za venco na grob blagopok, ravnatelja Tavzeva M. Za velikodušni poklon izreka odbor tudi v imenu podpirancev darovalcem najtoplejšo zahvalo.

* Prihajajo pokojne Justa Bitenc darujejo 500 lir namesto venca, za Društvo slepih.

* Učite se strojepljati! Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepljalski tečaji — dnevnih in večernih — pričenejo 14. 15. in 16. avgusta. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Lahka desetsturna metoda. Učnina zmerja. Vpisovanje dnevno. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče. Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

* Dve žrtvi prometnih nesreč. 40-letnega delavca Ludvika Strmca iz Ljubljane, ki se je mudil v Skofljici, je na cesti podrl avto, pri čemer je dobil poškodbe po vsem životu. 16letni dijak Alojz Mugerle iz Ljubljane pa je postal žrtev neprevidnega kolesarja, ki ga je podrl na Kodeljevem; pri tem si je zlomil desno ključnico. Oba se zdravita v ljubljanski splošni bolnišnici.

* Popadajli pes. 25letno tovarniško delavko Jožefo Nergoletno iz Ljubljane je na cesti popadel neznan pes in jo ugriznil v levo nogo. Poškodovanka je dobila zdravniško pomoč v ljubljanski splošni bolnišnici.

* Nesreče. 33letni delavec Franc Jagodic iz Smarja se je pri popravilu strehe z nožem vrezal v levico. — Z drevesa je padel in si pretresel možgane 14letni dijak Boris Česen iz Ljubljane, 43letnega posestnika Josipa Lampiča iz Tlake je žrebec brcnil v desno nogo in mu jo zlomil. Levico si je zlomil pri padcu 2letni sinček posestnika Anton Urbančič iz Brezovice. 68-letna zasebnica Marija Pevec iz Ljubljane je na cesti padla in si zlomila levico. Z vrelim mlekom se je opekela po rokah in nogah 14letni dijak Miloš Prunk iz Ljubljane. 50letno poljsko delavko Ivano Klančarjevo iz Borovnice je konj brcnil v glavo. Vsi ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Iz Novega mesta

Zivilski trg. Na Florjanovem trgu je bilo zelo živahno vrvenje. Domači vrtnarji in okoliške kmetice so nudili vsega dovolj. Nekaterim pridelek je cena padla. Obilo je bilo še borovnic po 6 lir liter. Hruške so bile po 4—7 za lito. Leve vodenice pa po 12 lir kg. Prvovrstna jabolka so po 12 lir kg. Krompir je po 5—5,50 L, kumare 10 L, pesa 5 L, stročji fižol (prvovrstni) po 12 L, zelje in ohrovt po 8 L — vse za kilo. Orehi 16 L liter, suhe hruške 25 L, suhe češnje 30 L liter. Sop korenčka ali

peteršilja ali dišavnih rastlin je bil po 100. Kolerabice 2 za lito. Pokazale so se prve malarie po 20 L kg. Jajčica so bila po 5 lir, pozneje so ženske morale popustiti na 4 lire kos. Zajčki 35 lir, par piščancev 120 lir. Novi paradizniki so po 15 lir kg, paprike pa po 1 lito komod. — Gospodinjje so nezadovoljne s cenami na »merico«, ki je lahko večja ali manjša.

* Zivilski trg. Ponedeljska sejma na Loku je bila živahna. Preko 500 repkov so pripeljali iz okolice napredal. Cene so se ravnale po povpraševanju, ki ga pa ni bilo mnogo. Okoli 10. ure so bile cene naslednje: 6 tednov stari pujski po 500 do 600 lir; 7 tednov stari pujski po 650 do 700 lir; 8 tednov stari pujski po 800 lir. Vse po kvaliteti a prvovrstno blago. Devet tednov stari pujski so bili po 1000—1100 L. 3 mesece stari pa po 1.800 lir. Za 90 kg težkega prašiča je lastnik zahteval 5500 lir. Nekateri so imeli srečo, da so kupili 20 kg težkega prašiča za 850 lir, ali celo nad 35 kg težkega za 1.650 lir. Seveda je cena odvisna od povpraševanja in kvalitete, pa tudi od zgovornosti kupcev in prodajalcev.

* Zopet nesreča z mino. Ljudje čitajo časopise, otroke v šoli in doma opozarjajo na preteče nevarnosti, a vse zaman. Številni pohabljenci dirajo le za trenotek, mlada premostnost pa zahteva vedno nove žrtve, nove pohabljenosti. Tako so v soboto 5. avgusta popoldne delali na polju 18letni Čerčeli Franc ter dekleta Grič Slavka in Stefanija ter Strana Danica. Vsi so doma iz Regere vasi pri Novem mestu. Med delom je Čerčeli naletel na mino, ki še ni eksplodirala. V svoji neizkušeniosti se je »postavljala« pred dekleta, jim kazal mino ter razkladal njen ustroj in učinek. Dekleta, ki so bila pametnejša od njega, so ga prosila, bežej od njega, na se ne igra z mino. Njemu pa je bilo všeč, da se ga boje zaradi te »igračke« in je bežičem zakladal, da bo mino vrget kar vanje, če se ne ustavi. Dekleta ga niso ubogala, zato je fant v jezi res vrget za njimi mino, ki je s silnim pokom eksplodirala tik za dekleti in jih podrla na tla. Obe Gričovi sta bili lažje ranjeni po telesu in rokah, Strana Danica pa je ležala v krvi, težko ranjena v trebuhu. Preplašeni lahkomiselnež je prepaden obstal pred žrtvami svoje mladostne jezeritosti. Došla pomoč je vse tri ranjenke odpeljala v novomeško žensko bolnišnico, povzročitelj pa je bil odpeljan v mestne zapore. Nesreča naj bo glasen opomin vsem: ne dotikajte se eksplozivnih predmetov, pač pa njih najdbo takoj naznanite vojskarni oblastem.

S štajerskega

Prosvetno taborjenje vodstva spodnještajerske mladine je bilo letos na gradu Freudenau blizu Radgone. Zbrali so se voditelji in voditeljice mladinskih pevskih zborov, plesnih in igralskih skupin ter drugih mladinskih prosvetnih edinic. Tabor je vodil dr. Danzer, ki je v nagovoru naglasil, da je vprav na Spodnjem Štajerskem ena najvažnejših nalog, da se širi mladinsko prosvetno delo. Posamezni govorniki so obravnavali različne prosvetne panoge, na zaključku pa je bila v Apačah zahvalna manifestacija za rešitev Führerja.

* Namestnice za čas dopusta. V raznih obratih na Spodnjem Štajerskem in v drugih štajerskih krajih je bilo tudi letos 280 deklet vrnjenih za 14 dni, da so lahko še posamezne delavke in nemškeanke na dopust. Dekleta so s tem izvršila ne samo plemenito delo, marveč so tudi spoznala ustroj posameznih tovarn in življenje delavk, ki so že dolgo leta v trdi službi. Po večini so se izurila tudi v gospodinskih poslih.

* Mariborski učiteljski in učiteljski. So pretekli teden obiskali Ormož, kamor jih je privedel v goste rojak študijski svetnik dr. Kreps. Mladi gostje so bili prijazno sprejeti in so se zahvalili za lepo prireditev. Ob slovesu so zbrali 500 mark za nemški Rdeči križ.

* Na gradu Zovneku pri Braslovčah je 5. t. m. praznoval vrtnar Franc Kührler 75. rojstni dan in 50letnico, odkar je tu v vrtnarski službi. Prejel je številne čestitke.

* Nesreče. 32letni Jožef Horvat iz okolice Smarja pri Jelšah je prišel z levico med dve traverzi in je dobil hudo poškodbo. 41letni Hans Urth s Tezenga je padel z motornega kolesa in se poškodoval zlasti na levem ramenu. 20letna Alojzija O'imičeva s St. Lovrenca na Pohorju je padla z voza in si med drugim poškodovala levico. Poškodovanci so v mariborski bolnišnici.

* Na nemško-madžarski meji je bil zasačen Karel Gabriel, ki je bil že dvakrat kaznovan zaradi tihotapstva. Tokrat so mu

zaplenili več kilogramov presnega masla, 3 kg salame, 4 kg gnjati in 2 kg moka, kar je hotel spraviti na nemško stran. V naglem postopku je bil obsojen na leto dni ječe in na 500 mark denarne kazni.

Z Gorenjskega

Kako daleč se lahko peljem? Pod tem naslovom navaža »Kärntner Zeitung«; S 17. julijem so nastopile omejitve v potniškem prometu. Brez posebnega dovoljenja se je mogoče peljati po državni železnici 100 km daleč. Ta cona sega iz koroske prestolnice na progi proti Gradcu do St. Jurja ob Muri na progi proti Salzburgu do Penka, na progi proti Kranju do Mednega in na progi proti Dravogradu do Priela.

* Za obiranje brusnic so prešli koroski in gorenjski župani posebna navodila, da po koledarju določijo primeren dan, kdaj se sme obiranje pričeti. Brusnice morajo pravilno dozoreti, da bodo v korist splošni prehrani in da ne bo šlo nič v izmet. Kdor bo začel obirati prej kakor je določeno, bo ne samo kaznovan, marveč mu bo tudi zalozla zaplenjena.

* Huda nesreča se je primerila v ponedeljek na neki koroski postajici. Ko je stopala iz vlaka 76letna upokojenka Elizabeta Kernjakova, je po nesreči obvisela na stopnišču in je prišla z nogama pod vlak. Kolesa so ji odrezala levo nogo. Prepeljana je bila v deželno bolnišnico. Njeno stanje je resno.

* Smrten padec. 15letna kmečka hči Kati Srancerjeva iz Puštrice je pri obiranju sadja padla z drevesa. Obležala je nezavesna, ter so se ji pretresli možgani. Po petih dneh trpljenja je izdihnila. K pogrebu se je zbralo mnogo prebivalstva, ker je bila Kati pridna sodelavka na posestvu, kjer gospodarita roditelja s petimi preostalimi otroki.

* V Visokih Turah so se med gamsi pojavile garje. Prizadete pa ni koroska, marveč le bolj tirolska in sojnograška stran. Na področju, ki je proglašeno za garjavo, je dovoljena hoja in vožnja le po javnih cestah in poteh, za lovec in turiste pa so pota označena od planinskega društva.

Iz Trsta

Popis domačih živali. S pristojne strani opozarjajo, da je popis domačih živali mišljen s stanjem 31. julija. Prizadeti naj si omislijo zadavne tiskovine. Popis služi izključno statističnim namenom.

* Nova zatemiten. V Trstu je veljavna nova zatemiten od 21.30 do 5.30.

* Tržaška umetnica razstavlja v Milanu. Znan tržaška umetnica Marija Lupieri je skupno s slikarjem R. Ricason razstavila svoje umetnine v Gianferrarijevi umetnostni galeriji v Milanu.

* Smrtna kosa. V Trstu so umrli te dni upokojenec Anton Stofa, Ana Bartol-Sulič in 88letna Gizela Timeus.

* Svečan pogreb. V sredo 9. t. m. ob 16. je bil v Trstu svečan pogreb petih milicnih legionarjev, ki so padli v izpolnjevanju svoje dolžnosti.

* Sprememba v upravi bolnišnice »Slater-Times«. Te dni je bila izročena uprava pomožne občinske bolnišnice »Slater-Times« v pristojnost uprave ravnateljstva Združenih tržaških bolnišnic. Omenjena bolnišnica je pričela s svojim človekoljubnim delom dne 7. oktobra 1943. V njej so se zdravili bolniki na tifus, v času od 7. oktobra 1943 do 15. januarja 1944 je sprejela bolnišnica nad 200 bolnikov. Ob pričetku letalskih napadov na Trst so bile prepeljavane v to bolnišnico žrtve napada dne 10. junija. Tukaj je našlo takojšnjo zdravstveno pomoč 135 teže in 130 laže ranjenih oseb. Od 135 teže ranjenih jih je 88 okrevalo v kratkem času, 3 so podlegli za poškodbami, ostali pa so bili prepeljavani v glavno tržaško bolnišnico.

* Starček pod avtomobilom. Na Garibaldijem trgu je povozil avto 73letnega Josipa Valiča iz Videmske ulice 25. Starček ima številne poškodbe po vsem telesu. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico.

Iz Gorice

Razdeljevanje zaseke. Te dni prejmejo goristi potrošniki drugi obrok zaseke za avgust po 100 gramov. Cena 27 lir za kg.

* Smrtna kosa. Te dni sta umrli v Gorici knjigovodja Jordan Prinzi, uradnik goriske občine, in Marija Fon vdova Fonzarji. Pogreba J. Prinzi so se polnoštevilno udeležili gorški občinski uradniki s podžupanom dr. Nikolajem Tonkijem na čelu.

* Pred posebnim goriskim sodiščem so bili te dni obsojeni 36letni Ivan Zorzut iz Kol-

skega v Brdih na 5000 lir globe, 33letni Dominik Curci na 20 dni ječe in 2000 lir globe, soobtoženi mešetar Franc Bratina iz Gorice pa na 2500 lir globe, ker sta kupčevala z moka na črni borzi; Vitelja Papazoni iz Modene, stanujoča v Kocvi 15, na 2500 lir globe, ker so našli pri njej 69 zavojčkov cigare, 70letni kmetovalec Peter Gal iz Prmina na 2500 lir globe, ker ni oddal v zbiralnico 114 kg žita. 40letni Anton Severo iz Medeje na 15 dni ječe in 1000 lir globe, ker ni oddal v zbiralnico 4 kg masla, 49letni Danijel Budin na 10 let ječe in 1000 lir globe, soobtožena njegova žena Asunta na isto kazen zaradi opuščenosti oddaje četrtnine prašiča v zbiralnico. 53letna Marija Staluc iz Medeje na 500 lir globe, ker ni oddala v zbiralnico 6 kg masla, branjevka Olga Spesot iz Zagrada pa na 300 lir globe, ker so odkrili pri njej večjo količino zelenjave, s katero je hotela preko pokrajinske meje.

* Vse krađe. 34letni gospodinj Pavl Skvarčevi je nekdo pri linici glavne pošte izmaknil 500 lir. 47letni Mariji Muzolini je bila ukradena listnica s 400 lirami gotovine, osebnimi dokumenti, 8 živilskimi nakaznicami in dvema hranilnicama knjižicama z vlogo 4500 lir. 31letni Marjeti Lukiči je v neki trgovini izginilo več živilskih nakaznic. 23letni gospodinj Leopoldi Valički je bilo ukradeno kolo, prav tako tudi 21letnemu dijakcu Marcelu Venutiju. Avtomobilsko vozilo G. O. 3728 je bilo neznanu kam odpeljavano. Lastnik je oškodovan za nad 100.000 lir.

Beleznica

KOLEDAE:

Petek, 11. avgusta: Suzana.

DANASNJE PRIREDITVE:

Kino Matica: Akordi življenja.

Kino Slon: Jastrebnica Wally.

Kino Umet: Platno iz Irske.

Kino Moste: Kdo je oče?

DEŽURNE LEKARNE:
Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 2, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

ZATEMNITEV
je strogo obvezna od 21.30 do 5. ure.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE OPERA

Petek 11. avgusta: Zaprt.

Sobota 12. avgusta ob 17.: Aida. Red Sobota. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča.

* Giuseppe Verdi: »Aida«. Opera v štirih dejanjih (sedmih slikah). Napisal A. Ghislanzoni. Prevel A. Funtek. Osebe: egiptovski kralj — Lupaša, Amneris, njegova hči — Kogejeva, Aida, egiptovska sužnja — Heybalova, Radames, egiptovski vojskovodja — Gostič k. g., Ramfis, veliki svečenik — Bettetto k. g., Amonasro, egiptovski kralj, Aida oče — Janko, sel — Štrkelj, svečenica — Bukovcova, Godi se v Memfidu in v Tebah za vladanja faraonov. Solo pleše Irene Kurbosova. Dirigent: A. Neffat. Režiser in koreograf: ing. P. Golovin. Scena: V. Skrušny. Kostumi: J. Vilfanova.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

PETEK, 11. AVGUSTA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav. Vmes od 7.30 do 7.40: Poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda. 12.45—14.00: Mali orkester vodi A. Dermelj. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Iz operetnega sveta — Veliki radijski orkester vodi D. M. Siljanec; sodelujeta Manja Mlejnik — sopran in Janez Lapašek — tenor. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.30: Glasbena medigra. 17.30—18.00: Kmečki trio. 18.45—19.00: Iz našega leploslovja — Bračič Julija čita iz svoje knjige. 19.00—19.30: »Grenka roža« — koncert Komornega zbora. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. 19.45—20.00: Prenos branja članka ministrice dr. Gobbelsa iz tednika »Das Reich«. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15 do 21.00: Lovro Kovač: Jernej Kopitar (zvočna igra). Ob stoletnici njegove smrti. Izvajajo člani radij. igr. družine. 21.00—22.00: Glasbene uganke. 22.00—22.15: Poročila v nemščini, napoved sporeda. 22.15—23.00: Glasba za lahko noč. 23.00—24.00: Prenos sporeda nemških radijskih postaj.

narodopisju Slavonije in delno Hrvice, članek o etimologiji rodovnega naziva »Šokac«, dalje opombe k članku »Über Serbien«, ki je izšel l. 1820 v avstrijskem vojaškem časopisu. Tu je tudi prispevek o cerkveno-slovenskih epimetih »Epimetra Kopitarji tria«, spisana v zvezi z Dobrovoskimi Institucijami. Takisto so tu poročila o tej slavni staroslovanski slovniči, napisana za »Archiv für Geographie etc.«, za »Oesterreichischer Beobachter« in posebno izbrano za »Jahrbücher der Literatur« (1822). Trije članki obravnavajo zelo obširno morskovo izdajo (1816) »Kormčaja Knjiga« in vrsto zgodovinskih in filoloških vprašanj, ki so s tem v zvezi. Iz l. 1824 je ocena Dobrovoskega spisa o Cirilu in Metodu kot slovenskih apostolov. Obširna je ocena knjige »Zitje Gerasima Zeliča«, arhimandrita dalmatinskega pravoslavne samostana v Krupi. Kopitar po daja nekatera prava zanimiva izvirke iz teh spominov, ki so značilni memoarski spis o 18. stoletju. Med Dodatki sta še dva krajša dvoljvna spisa: prvi poročilo o pesmih Madžarske Ladislava Totha, drugi pa o Henkovih »Pesmih« iz l. 1819.

Uporaba knjižice in njenega za zgodovino slovenske filologije pomembnega gradiva je močno olajšana z osebnim, besednim in stvarnim kazalom, ki sta ga sestavila dr. R. Mole in dipl. phil. Vlado Novak. Ob koncu je še podrobno literarno kazalo.

Tako se je Slovenska akademija znanosti in umetnosti z izdajo te prve knjige Kopitarjevih spisov dostojno oddolžila velikemu erudit in počastila stoletnico njegove smrti. Zeteti bi bilo, da bi mogel prof. dr. Nahtigal nadaljevati naloge, ki mu jo je kot najbolj poklicanemu zaupala Akademija in da bi se po njem prizadevanju obogatila slavistična literatura z izdajo zbranih spisov enega svojih »klasikov«. Jerneja Kopitarja, čigar spominu se ob današnji stoletnici klanjajo vsi, ki se zavedajo veličine tega slovenskega učenjaka.

slaviata prof. M. Vasnerja »B. Kopitar Briefwechsel mit Jakob Grimm«. In ki je v zadnjem času najvažnejši doprinos k razumevanju J. Kopitarja.

V nadaljnjem označuje pisec Kopitarjeve mnogostanske zasluge. Po izjavi J. G. Grimma je bil »učenjak, ki prednjači vsem današnjim slavistom«, po Jagićevi sodbi pa je bil »predstavnik slovenske vede, ki je skupaj z Dobrovoskim stal na čelu avstrijsko-slovenskega filološkega prevrata in je imel viden pomen za vse južne Slovane, zlasti še za preporod Srbije«. Po sodbi M. Weingarta je poleg epohalne izdaje »Clovekova glagolita« (1836). Kopitarjevo najkoristnejše delo sodelovanje pri Dobrovoski znameniti staroslovoslovenski slovniči »Institutiones linguae slavicae dialecti veteris«. Nato označuje pisec Kopitarjev pomen za delo Vuka Karadžića in podrobneje karakterizira važnost Kopitarjevega drugega največjega učenca F. Miklošiča, enega največjih filologov 19. stoletja, moža učenjaka, ki ga je berlinski germanist Müllenhoff imenoval »največji slovničar vsega stoletja«. Do neke meje je bil Kopitarjev učenec tudi P. J. Safarčič. Med raznimi Kopitarjevimi zaslugami je nemalo pomembno njegovo prizadevanje, da bi se ustanovila stolica za slovensko jezikoslovje na dunajski univerzi, uspešna je bila njegova izpodoba za ustanovitev stolice slovenskega jezika na ljubljanskem bogoslovju (1816). S Kopitarjevo slovničko, ki jo poleg drugega odključuje to, da nima niti

